

>> Adrià Ciurana. (Foto: JOSEP ALGANS)

Només havies de passar pel seu estudi de Figueres, batejat amb el nom d'Espaia. El trobaves receptiu a lectures, ironies, caminades i mons per descobrir. Amb una curiositat i una sensibilitat extremes, l'Adrià se'n va anar quan no tocava, amb trenta-tres anys. Havia nascut a Figueres el 1985, fill de Josep Ciurana i Mariona Geli, i net de l'escriptora Maria Àngels Anglada. Fins al 3 de novembre, el Museu de l'Empordà ha presentat una exposició completa de la seva obra. Comissariada pels amics Jordi Mitjà i Manel Gràvalos, van optar per un títol extret dels poemes de l'artista: «Adrià Ciurana. M'abrigo de terra». Tot i la breu trajectòria, destaca la solidesa, la qualitat plàstica i el joc conceptual dels seus treballs. Com expliquen els comissaris: «L'exposició és un intent de respondre a la pregunta: com un artista fa evolucionar amb tan poc temps una obra tan madura, desacomplexada i contundent? Adrià Ciurana ens va sacsejar per fora i per dins».

Adrià Ciurana: «Bruegel em llança una fletxa feta d'ossos»

Text > CRISTINA MASANÉS

Fotos > MUSEU DE L'EMPORDÀ

Endreçar l'obra de l'Adrià en categories estanques seria no haver entès res de la seva manera de treballar, orgànica i constel·lativa, amb uns interessos i unes maneres que anaven creixent i mutant, que ara es retiraven i ara tornaven enriquits amb associacions noves. Amb aquest principi han treballat l'artista i editor Jordi Mitjà i el dissenyador Manel Gràvalos. «A les intensitats breus els escau l'eternitat», així comencen el seu text conservatori, qui sap si referint-se a la incapacitat de l'Adrià per destriar l'art de la vida, i

a la intensitat, innegociable, amb què gestionava tot el que feia. Com si entre el que respire, el que crees, el que escrius i el que estimes no hi hagués cap diferència, com si estar viu anés associat a no renunciar a donar-se un valor de veritat propi. En paraules d'Eudald Camps, que li va anar seguint la trajectòria i regalant-li textos fonamentals: «Perseguir quimeres té sentit en la mesura, com dèiem, que ajuda a dilatar els límits de la realitat mitjançant una forma d'ajornament que sempre és estètic». Un punt de partida per adreçar-nos al treball de l'Adrià.

Vanitas

Una acusada percepció del temps travessa tota l'obra de Ciurana, una obra que assaja tots els llenguatges: la pintura, la fosa, l'escultura, el vídeo i l'escriptura. Una obra que, si bé a primer cop d'ull, diries que neix d'una certa espontaneïtat, al darrere té un mètode de treball acompanyat de dibuixos i de molts assajos, de textos detallats que escrivia per entendre les seves obres i d'una pronunciada noció de sèrie, com ha posat de manifest el seu arxiu personal. Una obra que, com dèiem, es pot entendre com una *vanitas*. Només cal

>> 1889 Vincent menja i caga pintura, 2012-2014. Oli sobre tela, 116 x 89 cm.

constatar la presència de cranis o calaveres que, a la manera barroca, ens recorden la fugacitat de la vida. Sigui en la sèrie, exquisida, de petits cranis composts com un collage de retalls damunt de cartró amb el signe del reciclatge en tots ells, i que vam poder veure en una exposició impactant l'any 2015: «Hipnosi»; sigui en cranis diminuts situats en grans teles pictòriques que funcionen com a paisatges metafísics. «Titulada *Crispetes*, canvio el gra de blat de moro per un crani de dos centímetres de diàmetre o menys», explicava el mateix Adrià fent referència al fet que inicialment, en lloc de cranis, hi havia pintat crispetes. A més, també observem cranis que donava als amics artistes perquè s'hi retrates-sin (com a l'exposició «De caps al nínxol», que l'any 2010 Crani Editorial va presentar a la galeria Dolors Ventós de Figueres), cranis fets amb ferro colat o cranis fugint del paper pintat, com la transposició literalment matrièrica d'un *tempus fugit*. «La seva obra està feta

>> Autoretrat núm. 17, 2002. Oli sobre fusta, 37 x 60 cm.

>> Cargolera 1, 2011. Tècnica mixta sobre vidre, 60 x 40 x 9 cm.

>> Money in progress (San Sebastián), 2013-2017. Oli sobre fusta, 30 x 64 cm.

>> Sense títol, 2013-2015. Oli sobre tela, 210 x 199 cm.

d'engrunes de temps», escriuen Mitjà i Gràvalos.

El pas del temps és també el rerefons d'un tipus d'obres que consisteixen a repetir una acció compulsivament, com ara escombrar o polir la superfície d'un quatre acabat de pintar. Hi ha una sèrie pictòrica preciosa de sísifs contemporanis que respon a un títol juganer: *Lli lli pu put Lil-liput*. L'Adrià hi pinta unes figures diminutes de persones (familiars i coneguts seus) amb una escombra a les mans. Uns petits humans que constaten el tedi vital. En altres teles, aplica un mètode tant lent com obsessiu: pinta i després poleix... «repetint el joc fins a una cinquantena de vegades en una mateixa tela, modificant les rugositats del lli», com explica ell mateix.

Són unes teles de grans dimensions pintades i polides, pintades i polides. D'altres, les deixa a la intempèrie o hi orina al damunt per observar-ne els canvis. Temps damunt del temps.

En clau de fugacitat es poden llegir també les obres elaborades amb ossos d'animals, com el meravellós vídeo del 2011 *Demà plourà*, en què assistim a un partit de frontó amb raquetes que són escàpules d'una vaca, o les escultures realitzades amb fragments d'os convertits en peces de puzzle. Com si ens recordessin que no juguem amb el temps, sinó que és el temps el que juga amb nosaltres. A aquesta centralitat de la *vanitas* es poden associar també les seves *Cargoleres*: uns motlles de sílicona de closques de cargol omplerts

amb resina de polièster i amb engranatges de rellotge, i situats en uns vidres amb baves de cargol. Una escenografia precisa de les paradoxes del temps, que accelerem en una productivitat que només ens aboca a la mort.

Donar-se les pròpies normes

Però el treball d'Adrià Ciurana també està travessat per una densa capa d'ironia i una intensa voluntat de joc. Sovint amb humor i provocació, recupera materials (li encantava recollir desfetes de la vida i la natura en les seves caminades per la muntanya o vora el mar) per retornar-los al món en composicions noves. D'una manera poc habitual en una generació nascuda a mitjan dècada dels vuitanta, a l'Adrià li agradava mecanitzar peces de rosa-

ri tot convertint-les en éssers animats que es desplaçaven per l'espai creant situacions surrealistes. La construcció de petits artefactes amb materials trobats, com ossos, va donar lloc també als bilboquets, aquestes joguines per a nens que ell va reinterpretar. L'esperit del joc, el plaer de l'artefacte i l'ànima en moviment.

Sempre irreverent, li agradava exposar a l'aparador de l'Espai la seva sèrie de ceràmiques amb forma de caques de mides, tonalitats i textures diferents. En trobem també en raconades de grans superfícies pictòriques, refermant les col·lisions que li agradava provocar. I sempre, de fons, la idea de joc entesa a la manera nietzscheana: com la capacitat de donar-te les teves pròpies normes.

La seva passió recol·lectora va donar lloc a nombroses obres, com la sèrie escultòrica amb totxos trobats en una bòbila abandonada o la sèrie *L'aire de les pedres*, en què Ciurana pren còdols de mar, cargols, pedres pissarroses, pedres fogueres i altres elements i en fa una colada amb metalls com plom o ferro que solidifiquen el conjunt. Com la vida, feta de retalls solidificats a l'atzar. Mitjà i Gràvalos ens fan còmplices d'una sensació de petitesse davant el món de l'Adrià. «Farem bé de continuar escodrinyant-ne les possibilitats que ofereix, com un poemari que ens arriba esquinçat, com els clàssics que coneixem a mitges, com els mecanismes que fan rodar el món i a vegades no comprenem».

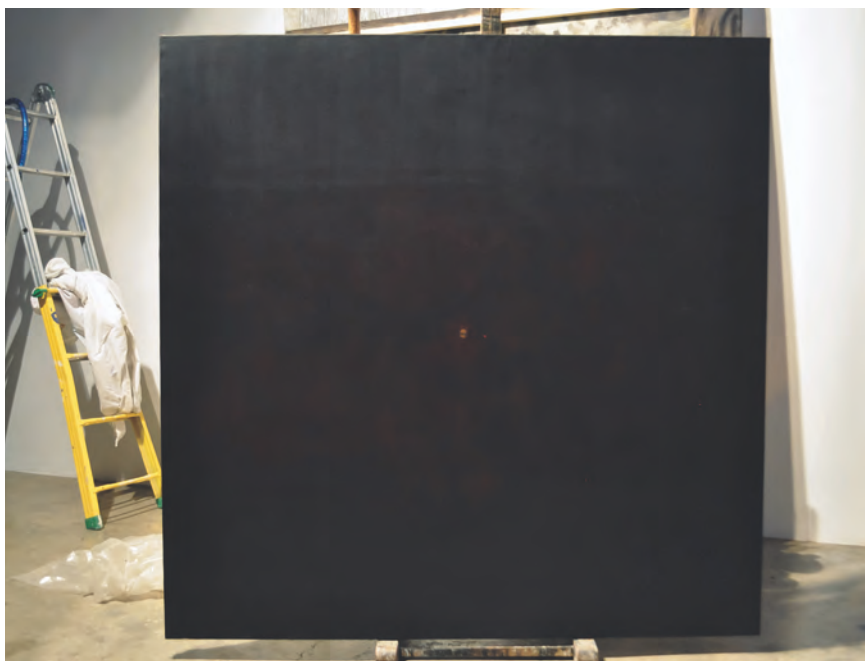
Sorprèn la quantitat d'autoretrats que es poden resseguir en la seva obra. Des dels primers, amb només disset anys, quan estudiava el batxillerat artístic a l'Institut Deulofeu de Figueres i abans de fer belles arts, a la crema del DNI, un autoretrat amb blisters, una fotografia d'ell nedant o un joc de paraules amb el topònim *Siurana d'Empordà*. Com si treballés des de la sospita (o la certesa) que el jo no aconsegueix mai anar més enllà de la ficció. En aquest sentit, en la seva xerrada al Museu de l'Empordà, Eudald Camps destacava la capacitat de Ciurana per riure's del seu propi jo. Hi afegia: «No era dòcil, com li agrada al sistema. No acceptava que només hi hagués una via possible».

>> Les cel·les i els dies, 2012, 18 x 15 cm.

>> Sense títol, 2006. Tècnica mixta sobre blisters, 40 x 50 cm.

>> Sense títol, sèrie Crispetes, 2013. Oli i mica sobre tela, 150 x 150 cm.

L'exposició de Figueres va posar al descobert poemes i textos escrits per l'Adrià que, igual que en la seva obra plàstica, va crear amb una llibertat extraordinària. En la seva autobiografia comparteix alguns dels seus referents amb una precisió esborronadora i una ironia envejable.

Amic d'amics

L'Adrià va haver de conviure amb la duresa de la malaltia mental, que va trampejar amb un gran sentit de l'amistat, aplegant persones i posant-les a constel·lar, com es recorda. Produint obra conjuntament i treballant amb Alba Pérez de Cea Vega, qui també va ser la seva parella; amb Jordi Mitjà, Manel Gràvalos, Miquel Duran o Joan Paradís, i col·laborant sovint amb el filòsof i poeta Àngel Rodríguez. Però l'exposició de Figueres també va posar al descobert poemes i textos escrits per l'Adrià que, igual que en la seva obra plàstica, va crear amb una llibertat extraordinària. Només cal llegir un fragment de la seva autobiografia, en la qual comparteix alguns dels seus referents amb una precisió esborronadora i una ironia envejable: «El Prado em dilapidà. Bruegel em llança una fletxa feta d'ossos. Tiepolo passava rosaris entrebancats per una calavera. Al Reina Sofia hi havia DVD, aquests ja podrien sortir per TV3. De l'*Odissea* de Kubrick m'ha retornat un os. Una escàpula de vaca té la planera ergonomia amb què jugo a esquaix. M'ha travessat el neguit de treure la canya de pescar en un llac artificial. Piquen? Amb tu en van tres. Que tens un full DIN A3?». Tornant allà on començàvem, també a nosaltres l'Adrià ens va sacsejar per fora i per dins.

>> Sèrie Lli lli pu put Lil-liput, 2009-2011. Tècnica mixta sobre tela i paper.